

Bruselj, 6. april 2022
(OR. en, fr)

7936/22

EDUC 125
RECH 175
SOC 215
DIGIT 77
ENV 323
EMPL 132

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	6985/22
Zadeva:	Sklepi Sveta o evropski strategiji za krepitev vloge visokošolskih institucij za prihodnost Evrope

V prilogi vam pošiljamo navedene sklepe Sveta, ki jih je Sveta za izobraževanje, mladino, kulturo in šport odobril na zasedanju 4. in 5. aprila 2022.

**Sklepi Sveta o evropski strategiji za krepitev vloge visokošolskih institucij za prihodnost
Evrope**

SVET EVROPSKE UNIJE –

Ob sklicevanju na politično ozadje te teme, kot je navedeno v Prilogi k tem sklepom;

OB OPOZARJANJU NA NASLEDNJE:

1. Visokošolske ustanove¹ so v Evropi v veliki meri vključene v ustvarjanje in razširjanje znanja ter njegovo priznavanje. Nepogrešljive so pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in evropskega raziskovalnega prostora, v sinergiji z evropskim visokošolskim prostorom. Visokošolske ustanove so ključnega pomena za doseganje cilja iz Resolucije Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030), tj. da bi do leta 2030 morale terciarno izobrazbo imeti vsaj 45 % prebivalstva v starosti od 25 do 34 let.
2. V prihodnjih letih se bo povečala rast vpisa v visokošolske ustanove, kar je bilo v zadnjih desetletjih temeljni svetovni trend. Število ljudi v starosti od 25 do 34 let, ki imajo terciarno izobrazbo, naj bi do leta 2030 doseglo 300 milijonov v državah OECD in G20².

¹ Izraz „visokošolske ustanove“ se za namene teh sklepov uporablja za celotni sektor, ki predstavlja celotno področje terciarnega izobraževanja, in tako vključuje vse vrste visokošolskih ustanov, v skladu z nacionalnim pravom ali prakso tudi raziskovalne univerze, visoke šole, univerze uporabnih znanosti, višje strokovne šole ter umetniške akademije.

² OECD (2020), *Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences* (Financiranje visokošolske izobrazbe: izzivi, možnosti in posledice), zbirka Higher Education, objavljeno pri OECD Publishing, Pariz.

3. Na prihodnji razvoj visokošolskih ustanov v Evropi bodo vplivale številne priložnosti in izzivi. Svetovni demografski razvoj in globalizacija bosta položaj Evrope kot pomembnega središča ustvarjanja znanja postavila na preizkušnjo. Globalno segrevanje in degradacija okolja, vse hitrejši tehnološki napredek in stopnjujoča se tekma na področju digitalnih tehnologij že vplivajo na strategije in položaj visokošolskih ustanov v Evropi in v svetovnem okviru. Vse pomembnejša bo razpoložljivost velikega nabora nadarjenih ljudi z odlično izobrazbo in usposabljanjem, da bi Evropa lahko ohranila in utrdila svoj vodilni položaj v svetu v kontekstu povečane svetovne konkurence.
4. Medtem vse večje povpraševanje po visokokakovostnem in vključujočem izobraževanju ter odličnih raziskavah in inovacijah v državah v vzponu povečuje mreženje na svetovni ravni, medtem ko se pojavljajo nove grožnje temeljnim vrednotam in načelom, ki jih evropske demokracije želijo ohraniti. Na evropski in svetovni ravni bodo vse večje neenakosti in izzivi, ki jih prinašajo starajoče se družbe, preoblikovali trg dela ter poglobili potrebo po vključevanju in po doseganju visokošolske izobrazbe, kar bo vključevalo tudi nova pričakovanja glede vseživljenjskega učenja.
5. Zaradi gospodarskega okrevanja po pandemiji ter hitrega razvoja znanja, spretnosti in kompetenc, povezanih z digitalnim in zelenim prehodom, bodo morale visokošolske ustanove razmisliti o nadaljnjem razvoju svoje infrastrukture, sprejeti nova pedagoška orodja, zagotoviti prožne in kratke učne izkušnje, učeče se pripraviti na nenehno spreminjajoče se družbeno okolje in trg dela ter raziskovalcem omogočiti sodelovanje pri iskanju inovativnih rešitev za sedanje svetovne izzive.

6. Za doseganje vključevanja in odličnosti so potrebne znatne splošne naložbe v visokošolski sektor EU, in sicer ob upoštevanju trenutne povprečne porabe za terciarno izobraževanje v EU ter vse večjega števila študentov in učečih se ter izzivov, s katerimi se soočajo visokošolske ustanove.
7. Edinstveni položaj visokošolskega izobraževanja, ki doprinese presečnim nalogam izobraževanja, raziskav, inovacij in dela v korist družbe, je priložnost, ki jo je treba izkoristiti, da bi lahko kar najboljše izrabili možnosti za sinergije med temi štirimi nalogami.
8. Izkoriščanje teh sinergij je ključnega pomena za uresničevanje ciljev Združenih narodov za trajnostni razvoj. Spodbujati bo treba partnerstva z več deležniki in sodelovanje med visokošolskimi ustanovami in z njimi.
9. V zvezi s tem je Svet v Resoluciji o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030) pozval k pripravi „agende za preoblikovanje terciarnega izobraževanja s poudarkom na vključenosti, inovacijah, povezljivosti, digitalni in zeleni pripravljenosti ter mednarodni konkurenčnosti, pa tudi temeljnih akademskih vrednotah in visokih etičnih načelih ter na zaposlovanju in zaposljivosti“.

10. V tem enakem okviru je Svet v Sklepih o novem evropskem raziskovalnem prostoru ugotovil, da so „institucionalne spremembe, raziskovalne poklicne poti, znanstveno izobraževanje in usposabljanje, mednarodno sodelovanje in kroženje znanja področja, na katerih je možno odločnejše sodelovanje“ med evropskim raziskovalnim prostorom, evropskim visokošolskim prostorom in visokošolsko razsežnostjo evropskega izobraževalnega prostora. Svet se je seznanil tudi s „predlogom Komisije za pripravo načrta ukrepov za ustvarjanje sinergij med visokošolskim izobraževanjem in raziskavami“ in izrazil podporo za nadaljnji razvoj „evropskih univerzitetnih zavezništev“ kot zgled za sodobne in vključujoče visokošolske ustanove prihodnosti v Evropi“. V programu politike ERA za obdobje 2022–2024, priloženem Sklepom Sveta o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora (ERA), so opredeljeni ukrepi, namenjeni visokošolskim ustanovam.
11. Svet je v Sklepih o pobudi o evropskih univerzah – povezovanje visokega šolstva, raziskav, inovacij in družbe: utiranje poti novi razsežnosti v evropskem visokošolskem izobraževanju priznal, da bi morale „evropske univerze“ „prispevati h krepitvi razsežnosti raziskav in inovacij visokošolskih ustanov v Evropi z razvojem skupnega programa, skupnih infrastruktur in virov“ ter „vzpostavljati vedno trdnejša zavezništva s preučitvijo izvedljivosti skupnega vpisa študentov in skupnega zaposlovanja akademikov in raziskovalcev v okviru različnih nacionalnih sistemov, da bi njihove poklicne poti v izobraževanju in raziskavah v okviru zavezništev postale privlačnejše, trajnejše in prožnejše“. Poleg tega je pozval Komisijo in države članice, naj „razmislijo o trajnostnejših instrumentih financiranja ‚evropskih univerz‘, tudi z izkoriščanjem sinergij med regionalnimi in nacionalnimi shemami ter evropskimi shemami, da bodo lahko uresničile svojo ambiciozno strategijo“, in začnejo leta 2022 oblikovati jasne predloge „za pomoč pri odpravljanju ovir, kjer je to potrebno, za sodelovanje na evropski ravni, na primer s preučitvijo potrebe po skupnih evropskih diplomah v okviru zavezništev ‚evropskih univerz‘ in izvedljivosti le-tega“.

12. V Sklepih o poglobitvi evropskega raziskovalnega prostora: zagotavljanje privlačne in trajnostne poklicne poti in delovnih pogojev za raziskovalce ter uresničevanje kroženja možganov je Svet pozval Komisijo, „naj podpira države članice pri oblikovanju ukrepov politik za nemoteno in ambiciozno transnacionalno sodelovanje med visokošolskimi ustanovami v Evropi, zlasti na področju akademskih poklicnih poti in raziskovalnih poklicnih poti, ki so pogosto prepletene, spodbujanju vključenosti, spodbujanju odličnosti in povečanju mednarodne konkurenčnosti evropskega visokošolskega sektorja, s čimer se povečuje privlačnost za talente iz Evrope in zunaj nje.“ Prav tako se je strinjal, da so zavezništva evropskih univerz in njihova partnerstva z lokalnimi ekosistemi „ustrezne platforme za preskušanje morebitnih modelov, ki spodbujajo interoperabilnost raziskovalnih poklicnih poti, in za raziskovanje možnosti za skupne programe zaposlovanja, sisteme usposabljanja in poklicnega razvoja, ki upoštevajo tako vidike raziskav kot poučevanja, ter za preskušanje novih sistemov nagrajevanja in ocenjevanja, tudi za poučevanje, ki temelji na raziskavah“.

MENI NASLEDNJE:

13. Transnacionalno sodelovanje med visokošolskimi ustanovami po vsej Evropi se dodatno okrepi, poglobi in poenostavi, če se lahko navedeni izzivi učinkovito obravnavajo na evropski ravni. V zvezi s tem je Komisija predstavila ambiciozno evropsko strategijo za univerze, katere cilj je okrepiti in podpreti te ustanove pri vseh njihovih nalogah, da bi okrepile svoje sodelovanje in izkoristile svoje prednosti, saj pomembno prispevajo k odzivu Evrope na prihodnje izzive. Okrepiti bi bilo treba različne vrste tekočega sodelovanja ter izmenjati s tem povezane rezultate in najboljše prakse, da bi spodbudili celotni visokošolski sektor v Evropi, hkrati pa spoštovati pristojnosti držav članic, akademsko svobodo in institucionalno avtonomijo visokošolskih ustanov.

14. Da bi to dosegli, si je treba na institucionalni, nacionalni in evropski ravni skupaj prizadevati za štiri enako pomembne ključne cilje:

- krepitev evropske razsežnosti na področju visokošolskega izobraževanja, raziskav in inovacij ter sinergij med njimi;
- spodbujanje globalne vloge in vodilnega položaja Evrope;
- krepitev okrevanja Evrope in odziva na digitalni in zeleni prehod;
- poglobljanje občutka pripadnosti Evropi na podlagi skupnih vrednot.

POZIVA KOMISIJO IN DRŽAVE ČLANICE, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN OB USTREZNEM UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI SODELUJEJO Z VISOKOŠOLSKIMI USTANOVAMI IN DELEŽNIKI, DA BI DOSEGLI NASLEDNJE KLJUČNE CILJE:

Krepitev evropske razsežnosti na področju visokošolskega izobraževanja, raziskav in inovacij ter sinergij med njimi

15. Globlje transnacionalno sodelovanje prispeva k uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in novega evropskega raziskovalnega prostora v popolni sinergiji, in sicer s krepitvijo visokošolskih ustanov in izboljšanjem kakovosti visokošolskega izobraževanja, raziskav in inovacij v celotni Evropi. Z novimi razsežnostmi, oblikami in priložnostmi za meddisciplinarno, medsektorsko in čezmejno mobilnost, skupaj s privlačno in trajnostno akademsko in raziskovalno poklicno potjo ter odprtim izobraževanjem in odprto znanostjo jim omogoča, da se bolje spopadejo z družbenimi izzivi ter študentom, udeležencem vseživljenjskega učenja in raziskovalcem zagotovijo ustrezno znanje, spretnosti in kompetence za njihov prihodnji poklicni in osebni razvoj. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti študentom in mladim raziskovalcem, katerih študij in poklicne poti je močno prizadela pandemija, ter tiste s podeželskih in oddaljenih območij, kot so najbolj oddaljene regije.

16. Zavezništva visokošolskih ustanov, kot so „evropske univerze“, lahko prikažejo potencial obsežnega in dolgoročnega institucionalnega sodelovanja na področju visokošolskega izobraževanja. Takšna zavezništva bi lahko ustvarila resnično evropsko dodano vrednost, tako da bi z dolgoročno zavezo vseh udeležениh strani dosegla kritično maso na evropski ravni. Pripomorejo k lažjemu prostemu gibanju po Evropi v študijske, delovne in raziskovalne namene na podlagi skupnih interesov. Z visoko stopnjo povezovanja, preglednosti in odprtosti lahko dosežejo preobrazbeni učinek za Evropo in znotraj nje. Usklajevanje in dopolnjevanje z drugimi evropskimi, nacionalnimi, regionalnimi, lokalnimi in po potrebi mednarodnimi pobudami in mrežami bo okrepilo njihov preobrazbeni učinek.
17. Za doseganje celotne dodane vrednosti zavezništev visokošolskih ustanov, kot so „evropske univerze“, je potrebna nadaljnja podpora na evropski in po potrebi na nacionalni ravni na podlagi postopnega pristopa. Ta zavezništva bi bilo treba kot pobudnike institucionalne preobrazbe podpirati, če je to primerno, pri snovanju trdne razsežnosti, kar zadeva raziskave in inovacije, in pri implementaciji pristopa, ki je osredotočen na študente in temelji na raziskavah in inovacijah, izvajanju inovativnih skupnih izobraževalnih programov na vseh ravneh, v skladu s katerimi bi se lahko podelile skupne diplome, in sicer na podlagi evropskih meril, ki bi jih skupaj z državami članicami in ustreznimi deležniki oblikovali v skladu z instrumenti bolonjskega procesa. Ta zavezništva bi bilo treba podpirati, če je to primerno, tudi pri izboljšanju upravljanja človeških virov, kar zadeva morebitno skupno zaposlovanje akademikov in raziskovalcev; pri spodbujanju razvoja privlačnih in trajnostnih poklicnih poti ter pri porazdeljevanju virov in skupnem zagotavljanju struktur, na primer laboratorijev in platform.

18. Ob polnem priznavanju vrednosti učenja v živo in fizične mobilnosti ter potrebe po uravnoteženem kroženju možganov bi bilo treba visokošolske ustanove spodbujati, naj še naprej podpirajo vse vrste mobilnosti študentov, osebja in raziskovalcev – kar prispeva k akademskemu uspehu in osebnim dosežkom –, tako da bi vsem študentom, osebju in raziskovalcem omogočili, da z internacionalizacijo učnih načrtov ali sodelovanjem v inovativnih mednarodnih okoljih v okviru njihovih domačih ustanov pridobijo mednarodne in medkulturne kompetence.
19. Evropsko leto mladih ima pri tem podporno vlogo. Opozoriti je treba na cilj, da bi morale vsaj 20 % diplomantov evropskega visokošolskega prostora izkusiti obdobje študija ali usposabljanja v tujini, kot je bilo potrjeno tudi v ministrskem sporočilu iz Rima z dne 19. novembra 2020, in na podporo, ki jo je treba nameniti pobudi Evropske univerze, da bi dosegli ambiciozen cilj 50 % mobilnih študentov, kot je določeno v sklepih Sveta o pobudi o evropskih univerzah – povezovanje visokega šolstva, raziskav, inovacij in družbe: utiranje poti novi razsežnosti v evropskem visokošolskem izobraževanju.
20. Za doseg te ciljev bi si morale države članice in Komisija v sodelovanju z visokošolskimi ustanovami prizadevati tudi za poenostavitev upravnih postopkov za ustanove, vključno z dodatno širitvijo izvajanja pobude za evropsko študentsko izkaznico in nadaljnjim izvajanjem avtomatičnega vzajemnega priznavanja akademskih kvalifikacij in študijskih obdobj v tujini v skladu z nacionalnimi informacijskimi centri za priznavanje kvalifikacij (NARIC). Visokošolske ustanove bi bilo treba spodbujati, naj v celoti izkoristijo digitalna orodja za mobilnost in priznavanje, promovirajo večjezičnost, medkulturnost in vključevanje študentov z manj priložnostmi v svoje kampuse ter mobilnost vključijo v svoje učne načrte.

Spodbujanje globalne vloge in vodilnega položaja Evrope

21. Internacionalizacija visokošolskega izobraževanja in raziskav je strateškega geopolitičnega pomena za Evropo, kot je opisano v skupnem sporočilu o strategiji Global Gateway. Sodelovanje na področju visokošolskega izobraževanja na svetovni ravni mora temeljiti na temeljnih vrednotah in načelih, v središču katerih so akademska svoboda, institucionalna avtonomija, odprto izobraževanje in odprta znanost. Načeli vzajemnosti in enakih konkurenčnih pogojev bi morali biti predpogoj za mednarodno sodelovanje. Pri odnosih na področju raziskav in inovacij ter pri pogajanjih s svetovnimi partnerji bi bilo treba upoštevati vodilno načelo „odprto, kolikor je mogoče, zaprto, kolikor je potrebno“. Visokošolske ustanove bi bilo treba podpreti z usklajenim evropskim pristopom, da bi spodbujali te evropske vrednote in načela na svetovni ravni z namenom doseči uravnoteženo in vzajemno koristno sodelovanje, ki je del mehke moči Evrope in njene zmogljivosti za določanje svetovnih standardov. Sodelovanje s tretjimi državami na področju visokošolskega izobraževanja in raziskav mora temeljiti na skupnem razumevanju ter skupnem priznavanju teh vrednot in načel, ki se spodbujajo na evropski ravni v skladu z drugimi strateškimi interesi Unije, skladno z marsejsko konferenco o globalnem pristopu.
22. Poglobljeno evropsko sodelovanje je lahko koristno pri podpori visokošolskim ustanovam ter raziskovalcem, mentorjem, študentom in osebju zagotavlja potrebna orodja za spopadanje z izzivi na področju pravičnega sodelovanja na svetovni ravni, kot so nepravičnost, tuje vmešavanje in ovire za odprto znanost. Prav tako je treba spodbujati ozaveščenost in neodvisno razumevanje partnerjev iz tretjih držav. Da bi Evropska unija postala varno zatočišče za svobodo znanstvenega raziskovanja in demokratične vrednote, bi bilo treba visokošolske ustanove podpreti z evropskimi in nacionalnimi programi, ki bi v celoti spoštovali načelo odličnosti, z namenom, da bi sprejeli študente, raziskovalce in akademike, katerih svoboda je ogrožena.

23. Zaradi povečanja njihove konkurenčnosti na svetovni ravni bi bilo treba visokošolske ustanove spodbujati k mobilizaciji lokalnih ali regionalnih ekosistemov – in s tem krepiti teritorialno kohezijo – prek močnih partnerstev z raziskovalnimi organizacijami, akterji na področju inovacij, financerji ter gospodarskimi in socialnimi partnerji, hkrati pa krepiti tesne stike z lokalnimi, regionalnimi in nacionalnimi organi. Za spodbujanje raznolikosti in odličnosti evropskih visokošolskih ustanov na svetovni ravni bi bilo treba na evropski ravni nadaljevati delo in zagotoviti nadaljnjo podporo državam članicam za spodbujanje nacionalnih politik, na primer s pobudami za odličnost ter regionalnimi in lokalnimi središči.
24. Transnacionalno sodelovanje med evropskimi visokošolskimi ustanovami krepí njihovo privlačnost za mednarodne študente, raziskovalce in svetovne partnerje ter povečuje kakovost izobraževalnih ponudb ter potencial na področju raziskav in inovacij. Obstoječe evropske programe, kot so Erasmus+, instrumenti Unije za zunanje delovanje in Obzorje Evropa, bi bilo treba uporabiti v okviru ukrepov, vključenih v njihove pravne podlage, in jih oceniti v skladu z njihovimi merili ocenjevanja, da bi podprli zavezníštva visokošolskih ustanov, kot so „evropske univerze“ ter skupnosti znanja in inovacij (SZI), pri razvoju skupnih dejavnosti in strategij internacionalizacije v visokošolskem izobraževanju, raziskavah in inovacijah. To bi jim pomagalo, da bi se razširila na mednarodni ravni, vzpostavila mreže s ključnimi partnerji po vsem svetu, okrepila zmogljivosti partnerjev v tretjih državah in okrepila mednarodno (notranjo in zunanjo) mobilnost študentov, raziskovalcev, akademikov in osebja. V celoti bi bilo treba izkoristiti svetovno konvencijo Unesca o priznavanju visokošolskih kvalifikacij iz leta 2019, saj pripomore k lažji mednarodni mobilnosti študentov in tako sprošča potencial za internacionalizacijo evropskega visokošolskega izobraževanja. S skupnimi evropskimi prizadevanji za tretje države bi se lahko na podlagi pristopa Ekipe Evropa nadaljnje spodbujala ponudba evropskega visokošolskega izobraževanja in bi se lahko sodelovalo pri vzajemno koristnih dejavnostih za krepitev zmogljivosti.

Krepitev okrevanja Evrope in odziva na digitalni in zeleni prehod

25. Visokošolske ustanove bi bilo treba še naprej spodbujati, da znanje pretvorijo v spretnosti, kompetence in inovacije. To je ob polnem spoštovanju akademske svobode mogoče doseči z razvojem tesnega sodelovanja z gospodarskimi, socialnimi in industrijskimi partnerji v lokalnih in regionalnih raziskovalnih in inovacijskih ekosistemih ter s spodbujanjem medsektorske mobilnosti med visokošolskimi ustanovami in drugimi partnerji, zlasti na podlagi strategij pametne specializacije ter Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) in skupnosti znanja in inovacij (SZI). To sodelovanje bi lahko bilo zelo koristno tudi za lokalna ter mala in srednja podjetja, hkrati pa bi študentom, raziskovalcem, akademikom, mentorjem in osebju na kateri koli stopnji njihove poklicne poti omogočilo usposabljanje, npr. na področju upravljanja intelektualne lastnine, prenosa znanja in podjetništva, vključno z dostopom do financiranja. Pri ocenjevanju poklicne poti bi se morala upoštevati celotna raznolikost akademskih dejavnosti v akademskih krogih in zunaj njih, in sicer v vseh razsežnostih nalog visokošolskih ustanov. Visokošolske ustanove bi morale izboljšati tudi svojo sposobnost, kako se vpeti v svoje ekosisteme, in sicer s posredovanjem potrebnega znanja, spretnosti in kompetenc, zlasti za strateške industrijske sektorje, ter s spodbujanjem prenosa znanja in tehnologije ter ustanavljanja spin-off podjetij.
26. Visokošolske ustanove bi lahko podprli z namenom, da utrdijo učenje, osredotočeno na študente in temelječe na raziskavah, katerega cilj je študentom zagotoviti najnovejše kompetence, spretnosti in znanje ter razviti njihove spretnosti ter izkušnje na področju raziskav. Študente bi bilo treba podpirati tudi pri tem, da povezujejo različne discipline na podlagi pristopov, ki temeljijo na izzivih.

27. Visokošolske ustanove imajo lahko s tem, da se odprejo vsem vrstam učečih se in da spodbujajo njihovo zaposljivost, med drugim tudi s preusposabljanjem in izpopolnjevanjem, osrednjo vlogo v vseživljenjskem učenju in odzivanju na preobrazbo trga dela. V ta namen bi bilo treba visokošolske ustanove podpreti pri tem, da s pomočjo digitalizacije spodbujajo inovativne metode učenja in poučevanja, ter pri tem, da oblikujejo in izvajajo prožne in individualno prilagojene učne poti, po potrebi vključno s krajšimi tečaji ali učnimi izkušnjami, ki lahko privedejo do mikrodokazil, ne da bi pri tem odstopale od temeljnega načela programov polne izobrazbe. Da bi visokošolske ustanove pri učečih se razvile ustrezne spretnosti, kompetence, odnos in podjetniškega duha, bi jih bilo treba spodbujati k sodelovanju z njihovimi ekosistemi, k zavzemanju za izkušnje na delovnem mestu, kot so pripravništva, vajeništva in priložnosti za prostovoljstvo, ter po potrebi k nadaljnjemu razvoju podjetniških poti, ki študentom omogočajo, da med študijem izvajajo podjetniške projekte.
28. Visokošolske ustanove imajo osrednjo vlogo pri podpiranju zelenega prehoda in uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja, ki so poseben znak kakovosti na svetovni ravni. V zvezi s tem bi bilo treba visokošolske ustanove po vsej Evropi podpreti pri tem, da z oblikovanjem celovitega institucionalnega pristopa v svoje naloge, infrastrukture in operacije, kjer je to ustrezno, uvedejo trajnostne in zelene pristope.
29. Visokošolske ustanove bi bilo treba zaradi uresničevanja zelenega prehoda spodbujati k razvoju interdisciplinarnega znanja, spretnosti in kompetenc, k podpiranju pridobivanja in uporabe znanja o trajnostnosti med vsemi učečimi se in skupnostmi ter k vključevanju trajnostnega izobraževanja v učne načrte v vseh ustreznih sektorjih. Spodbujati bi jih bilo treba, da naročajo in izvajajo raziskave, ki temeljijo na bazi znanja v zvezi s trajnostnostjo.

30. Kot se je pokazalo med pandemijo COVID-19, so digitalne tehnologije za visokošolske sisteme v Evropi pomembno orodje za preobrazbo, visokošolske ustanove pa bistveno prispevajo k pospeševanju digitalnega prehoda v Evropi.
31. Visokošolskim ustanovam je treba zagotoviti visoko povezljivost ter visoko zmogljivo digitalno infrastrukturo in storitve, ki bi morale biti v največji možni meri interoperabilne in razširjene po Evropi, temeljiti na evropskih standardih³ in uporabljati zaupanja vredne tehnologije v skladu s posebnimi potrebami visokošolskih ustanov, kot so varni podatki.
32. Pospešitev digitalnega prehoda Evrope pomeni digitalno in podatkovno opismeniti vse študente, mentorje, osebje, akademike in raziskovalce ter po potrebi širšo javnost. Visokošolske ustanove imajo pri tem ključno vlogo pri opremljanju učencev z novimi digitalnimi kompetencami – in njihovimi etičnimi komponentami –, kot so upravljanje podatkov, umetna inteligenca, visokozmogljivostno računalništvo in kibernetska varnost, ter pri izvajanju raziskav in inovacij.
33. Visokošolske ustanove bi morale ob polnem priznavanju vrednosti, ki jo ima učenje v živo, v celoti izkoristiti digitalna sredstva, da bi izboljšale kakovost učne izkušnje za študente, osebje, akademike in raziskovalce ter odpravile socialne neenakosti. Da bi premostili digitalni razkorak, bi bilo treba podpreti pobude, ki vsem zagotavljajo enak dostop do individualiziranih učnih možnosti, na primer z uporabo virtualnega ali hibridnega poučevanja v odročnih učnih mestih. Visokošolske ustanove bi bilo treba spremljati pri njihovih prizadevanjih za izmenjavo platform in interoperabilnih orodij, ki omogočajo izmenjavo podatkov, hkrati pa zagotavljajo visokokakovostne in uporabniku prijazne izobraževalne vire, kot so spletni tečaji.

³ Carretero Gomez, S., Vuorikari, R. in Punie, Y., DigComp 2.1: *The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use* (Okvir digitalnih kompetenc za državljane z osmimi ravni znanja in primeri uporabe), Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2017.

Poglabljanje občutka pripadnosti Evropi na podlagi skupnih vrednot

34. Za poglobljanje občutka pripadnosti Evropi in spodbujanje evropskega načina življenja je bistvenega pomena, da se ohranijo in zaščitijo evropske demokratične vrednote, spodbujajo raznolikost, vključevanje in enakost spolov ter krepita kakovost in pomen visokošolskega izobraževanja za spretnosti, primerne za izzive prihodnosti. Visokošolske ustanove so avtonomne, akademska in znanstvena svoboda pa je osrednje načelo njihovega poslanstva in dejavnosti.
35. Visokošolske ustanove bi bilo treba podpreti pri njihovih prizadevanjih za to, da obvarujejo izobraževanje in znanost pred dezinformacijami, podprejo odprto znanost in zaščitijo demokratične vrednote. V tem smislu so visokošolske ustanove zaščitnice demokracije in glavni forum za to, da znanost približajo državljanom ter študente pripravijo na aktivno državljanstvo in javno udejstvovanje.
36. Visokošolske ustanove lahko spodbujajo javno razpravo s tehtnimi in pronicljivimi informacijami, in sicer tako, da nudijo širši dostop do objav in raziskovalnih podatkov ter organizirajo javne dogodke za razširjanje rezultatov raziskav in razpravo o njih. Visokošolske ustanove so lahko ključni akterji v boju proti izkrivljeni uporabi raziskav in predstavljajo stičišče med izobraževanjem, raziskavami, inovacijami, javnimi organi in civilno družbo. To vlogo bi lahko visokošolske ustanove dodatno okrepile in uporabile za bolj sistematično sodelovanje z vsemi družbenimi akterji, vključno z javnimi in zasebnimi inovatorji, regionalnimi in lokalnimi javnimi organi, tudi s šolami, mediji, organizacijami za popularizacijo znanosti in organizacijami civilne družbe, kot so združenja potrošnikov, uporabnikov ali bolnikov.

37. Visokošolske ustanove bi morale zagotoviti, da so študenti, akademiki, raziskovalci in osebje vključeni v njihovo upravljanje kot polnopravni člani in konstruktivni partnerji visokošolske skupnosti. Tako so lahko študenti vključeni v mehanizme odločanja, tudi v zvezi z učnimi načrti, kar predstavlja enega od vidikov temeljnih akademskih vrednot ter je znak demokracije in kulture dialoga v visokošolskih ustanovah.
38. Visokošolske ustanove bi bilo treba podpirati in spodbujati pri njihovih prizadevanjih za vključenost in uspešnost njihovih študentov, akademikov, raziskovalcev in osebja ter prizadevanjih za podpiranje enakih možnosti, ne glede na spol, raso ali narodnost, vero ali prepričanje, socialno in ekonomsko ozadje, zdravje, invalidnost, starost, spolno usmerjenost, priseljenko ozadje in geografsko lokacijo. V ta namen bi bilo treba visokošolske ustanove podpirati pri zagotavljanju dobrobiti vseh v skladu z večjo družbeno raznolikostjo. V zvezi s tem bi bilo treba visokošolske ustanove spodbujati, naj pomagajo premalo zastopanim skupinam, da bi izboljšale njihov dostop do visokošolskega izobraževanja in jim pomagale dokončati študij, pri tem pa ustrezno upoštevale študente in mlade raziskovalce, katerih študij in poklicne poti je močno prizadela pandemija, ter tiste s podeželskih in oddaljenih območij, kot so najbolj oddaljene regije.
39. Visokošolske ustanove bi bilo treba podpirati in spodbujati k sprejetju ustreznih ukrepov za izboljšanje uravnotežene zastopanosti spolov v njihovih študentskih in kadrovske organizacijah, tudi v okviru napredovanja na akademskih poklicnih poteh.
40. Visokošolske ustanove lahko uporabljajo inovativna učna orodja in pedagogike, vključno z digitalnimi orodji, da bi ponujale na študente osredotočen pristop k učenju, ne glede na socialno-ekonomsko ali učno ozadje. Da bi zmanjšali neenakost in spodbujali osebne dosežke, bi bilo treba visokošolske ustanove spodbujati, naj zagotovijo individualno prilagojeno svetovanje in podporo, zlasti za nove študente, ob upoštevanju učnega sloga in učne poti ter socialno-ekonomskega ozadja vsakega učečega se.

41. KONKRETNEJE, POZIVA KOMISIJO IN DRŽAVE ČLANICE, NAJ V SKLADU S SVOJIMI PRISTOJNOSTMI IN OB USTREZNEM UPOŠTEVANJU NAČELA SUBSIDIARNOSTI PODPIRAJO ZAVEZNIŠTVA VISOKOŠOLSKIH USTANOV, KOT SO „EVROPSKE UNIVERZE“:
42. Vse vrste zavezništev visokošolskih ustanov bi bilo treba dodatno podpreti z vsemi primernimi in ustreznimi sredstvi, da bi olajšali dejavnosti sodelovanja, temelječe na visoki kakovosti, odličnosti, učinku, vključenosti in geografski uravnoteženosti, ter opredelili ovire in rešitve, ki bi lahko bile skupne vsem zavezništvom. Natančneje, na podlagi vmesnega pregleda prvih pilotnih zavezništev bi bilo treba še naprej razvijati pobudo Evropske univerze. To bi omogočilo tudi združevanje dejavnosti z namenom izmenjave najboljših praks na področju visokošolskega izobraževanja, raziskav in inovacij ter dela v korist družbe.
43. V prvi fazi bi bilo treba zavezništva visokošolskih ustanov spodbujati k temu, da v celoti izkoristijo obstoječe programe financiranja ter omogočitvena orodja na evropski, nacionalni in regionalni ravni, s tem pa okrepijo in poglobijo medsebojno sodelovanje.
44. Kjer je to ustrezno in v tesnem sodelovanju z nacionalnimi organi, zavezništvu visokošolskih ustanov in deležniki, bi bilo treba sprejeti ukrepe, s katerimi bi odpravili ovire za poglobljeno, dolgoročno in prožno transnacionalno sodelovanje ter oblikovali institucionalizirane instrumente sodelovanja, ki bi temeljili na predhodni temeljiti oceni njihove nujnosti, koristi in izvedljivosti. Cilj je, da se zavezništvom na prostovoljni osnovi omogoči manevrski prostor za skupno delovanje, sprejemanje skupnih strateških odločitev, preskušanje skupnega zaposlovanja, oblikovanje skupnih učnih načrtov ali združevanje virov ter človeških, tehničnih, podatkovnih, izobraževalnih, raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti.

45. Ob poudarjanju izvajanja evropskega pristopa k zagotavljanju kakovosti skupnih programov bi bilo treba sprejeti nadaljnje ukrepe za priznavanje vrednosti inovativnih transnacionalnih učnih izkušenj ter povečanje prepoznavnosti, privlačnosti in ugleda takih skupnih programov, ki jih zagotavljajo zavezništva visokošolskih ustanov, tako v Evropi kot zunaj nje. Preučiti bi bilo treba skupna merila, na podlagi katerih bi lahko potencialno oblikovali evropsko oznako za skupne programe. V poznejši fazi bi lahko v skladu z obstoječimi instrumenti bolonjskega procesa na nacionalni, regionalni ali institucionalni ravni na prostovoljni osnovi predvideli oblikovanje in izvajanje skupnih diplom na vseh ravneh, ki bi temeljile na teh soustvarjenih evropskih merilih. Ta proces bi moral potekati v tesnem sodelovanju z nacionalnimi organi, zavezništvu visokošolskih ustanov in deležniki.
46. Rezultati raziskovalnih postopkov, omenjenih v odstavkih 43 in 44, bi se v vsaki fazi sporočili Svetu, da bi se ta lahko nadalje odločal.
47. Na nacionalni ravni bi bilo treba omogočiti učinkovite in uspešne postopke zagotavljanja kakovosti, da se olajša evropski pristop k zagotavljanju kakovosti za skupne programe v skladu s standardi in smernicami za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru, ob upoštevanju pomena kakovosti, raziskav in zaposljivosti.
48. Da bi zavezništvom visokošolskih ustanov omogočili, da v celoti izkoristijo svoj potencial, kar zadeva vprašanje finančnih stroškov transnacionalnega sodelovanja za dolgoročno kritje vseh njihovih nalog, bi bilo treba sprejeti ukrepe za prehod na bolj trajnostno, celostno in povezano perspektivo financiranja EU. V zvezi s tem bi morala Komisija do leta 2024 ob temeljitem posvetovanju z državami članicami in ustreznimi deležniki preskusiti pilotne pristope za možne rešitve, nato pa poročati Svetu, ki sprejme nadaljnje odločitve.

V OKVIRU NASLEDNJIH UKREPOV OB USTREZNEM UPOŠTEVANJU NAČEL
SUBSIDIARNOSTI IN INSTITUCIONALNE AVTONOMIJE TER V SKLADU Z
NACIONALNIMI OKOLIŠČINAMI:

49. POZIVA Komisijo in države članice, naj spodbujajo in varujejo temeljne akademske vrednote, vključno z akademsko svobodo in integriteto, v skladu z ministrskim sporočilom iz Rima iz leta 2020 in Bonsko deklaracijo o svobodi znanstvenega raziskovanja.
50. POZIVA Komisijo in države članice, naj v sodelovanju z ustreznimi deležniki skupaj izvajajo ukrepe za ustvarjanje sinergij med visokošolskim izobraževanjem, raziskavami in inovacijami v strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ter v strukturah upravljanja evropskega raziskovalnega prostora. Ti ukrepi bi morali imeti resnično dodano vrednost na evropski ravni in prispevati k uresničevanju zgoraj navedenih ključnih ciljev, izvajati pa bi jih morala Komisija, prostovoljno pa tudi države članice z vsemi ustreznimi sredstvi v skladu z nacionalnimi okviri.
51. POZIVA Komisijo, naj Svetu do sredine leta 2022 v vednost in za nadaljnje odločanje predloži časovni načrt za sooblikovanje novih instrumentov. Iz časovnega načrta bi morali biti razvidni ključni mejniki in vključene strokovne skupine. Pri uresničevanju ključnih ciljev se bo upoštevalo naslednje: ukrepi, opredeljeni v sporočilu Komisije o evropski strategiji za univerze; Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030) ter ustrezni ukrepi, opredeljeni v programu politike evropskega raziskovalnega prostora za obdobje 2022–2024, ki je priložen Sklepom Sveta o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora (ERA), ter vrednote in načela iz Priporočila Sveta o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi.

52. POZIVA Komisijo, države članice in deležnike, naj v tesnem medsebojnem dopolnjevanju z evropskim visokošolskim prostorom in z uporabo najboljših praks visokošolskih ustanov okrepijo sodelovanje, da bi udeležili te sinergije; pri tem naj se oprejo na obstoječe strukture upravljanja strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ter evropskega raziskovalnega prostora. V zvezi s tem bi lahko po potrebi razmislili o skupnih srečanjih generalnih direktorjev za visokošolsko izobraževanje in ERAC, na katerih bi obravnavali jasno opredeljene teme skupnega interesa in sledili skupnemu cilju.
53. POZIVA Komisijo in države članice, naj si prizadevajo za doseganje teh ključnih ciljev s tesnim sodelovanjem s krovnimi evropskimi in mednarodnimi organizacijami ali drugimi ustreznimi organizacijami, ki so pomembne na ravni EU, in s predstavniki deležnikov, kot so: visokošolske ustanove, vključno z zavezništvu evropskih visokošolskih ustanov, študentska združenja, agencije za zagotavljanje kakovosti, organizacije, ki se ukvarjajo z raziskavami in tehnologijo, podjetja, ki intenzivno vlagajo v raziskave in inovacije, vključno z MSP, posamezni raziskovalci in inovatorji, raziskovalne infrastrukture, organizacije za financiranje raziskav in inovacij ter akademije znanosti. Razmislili bi lahko o rednih srečanjih, kot je na primer Forum univerz za prihodnost Evrope, ki bi bila namenjena razpravam o izvajanju strategije in spodbujanju izmenjave dobrih praks. Rezultati tega foruma bi morali v sinergiji z evropskim visokošolskim prostorom spodbuditi nadaljnji razvoj in delo ustreznih skupin iz strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju ter iz evropskega raziskovalnega prostora.

54. POZIVA države članice, naj s podporo Komisije izkoristijo večstranske izmenjave, da bi spodbudile izmenjavo dobrih praks in vzajemno učenje od drugih držav članic.
55. Je SEZNANJEN z namero Komisije, da racionalizira orodja za spremljanje visokega šolstva. S tem bi lahko povečali potencial in pomen teh orodij za oblikovalce politik, visokošolske ustanove, študente in raziskovalce, ne da bi se hkrati povečalo upravno breme za države članice ali visokošolske ustanove, z namenom, da bi zagotavljala informacije o napredku, doseženem pri izvajanju evropske strategije za krepitev vloge visokošolskih ustanov, in pomagala državam članicam, ki želijo razviti ukrepe, h katerim nameravajo prispevati na podlagi trdnih dokazov in podatkov. Sodelovanje držav članic v tem procesu je prostovoljno. PREDLAGA, da se nadaljnje razprave oprejo na primerjalno študijo o potencialu in pravnem okviru ustreznih orodij za spremljanje. POUDARJA, da bi bilo treba to nalogo razvijati v sinergiji s postopkom usklajevanja in spremljanja politik ERA, vključno s pregledom stanja ERA.
56. POZIVA Komisijo, naj državam članicam redno poroča o napredku pri izvajanju navedenih ukrepov in v svojem celovitem poročilu o evropskem izobraževalnem prostoru do leta 2025 predstavi podroben pregled, pri čemer naj upošteva tudi napredek, dosežen pri izvajanju evropskega raziskovalnega prostora.

POLITIČNO OZADJE

Evropski svet

- Sklepi Evropskega sveta z dne 14. decembra 2017 (EUCO 19/1/17 REV 1)

Svet Evropske unije

- Priporočilo Sveta (EU) 2021/2122 z dne 26. novembra 2021 o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi (UL L 431, 2.12.2021, str. 1).
- Sklepi Sveta o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora (ERA) (14308/21, 26. november 2021)
- Sklepi Sveta o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam – Evropska strategija za mednarodno sodelovanje v spreminjajočem se svetu (12301/21, 28. september 2021)
- Sklepi Sveta o pobudi o evropskih univerzah – povezovanje visokega šolstva, raziskav, inovacij in družbe: utiranje poti novi razsežnosti v evropskem visokošolskem izobraževanju (UL C 221, 10.6.2021, str. 14)
- Sklepi Sveta o poglobitvi evropskega raziskovalnega prostora: zagotavljanje privlačne in trajnostne poklicne poti in delovnih pogojev za raziskovalce ter uresničevanje kroženja možganov (9138/21, 28. maj 2021)
- Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030) (UL C 66, 26.2.2021, str. 1)

- Sklepi Sveta o novem evropskem raziskovalnem prostoru (13567/20, 1. december 2020)
- Priporočilo Sveta z dne 26. novembra 2018 o spodbujanju avtomatičnega vzajemnega priznavanja visokošolskih diplom in spričeval višjega sekundarnega izobraževanja ter izidov iz učnih obdobj v tujini (UL C 444, 10.12.2018, str. 1).
- Sklepi Sveta o prizadevanjih za uresničitev vizije evropskega izobraževalnega prostora (UL C 195, 7.6.2018, str. 7)
- Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2018 o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja (UL C 195, 7.6.2018, str. 1)

Evropska komisija

- Tackling R&I Foreign Interference (Boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije) (SWD(2022) 12 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o evropski strategiji za univerze (COM(2022) 16 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam – Evropska strategija za mednarodno sodelovanje v spreminjajočem se svetu (COM(2021) 252 final/2)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Novi ERP za raziskave in inovacije (COM(2020) 628 final)

- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025 (COM(2020) 625 final)
- Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (COM(2020) 274 final)

Evropska komisija ter visoki predstavnik Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko

- Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki – Strategija Global Gateway (JOIN(2021) 30 final)

Izjave

- Ministrsko sporočilo iz Rima (19. november 2020)
- Bonska deklaracija o svobodi znanstvenega raziskovanja (20. oktober 2020)
